

PRZYKŁADY TROPÓW WĘDROWNICZYST

(wersja po pilotażu z dnia 25.01.2021 roku)

SPIS TREŚCI

INICJATYWA	3
Nie marnuj jedzenia	4
Troska o wspólnotę lokalną na obozie stacjonarnym	5
ZARADNOŚĆ	7
Pierwszy krok na rynku pracy	8
Wasz pierwszy biznes z misją	9
Świadomy podatnik	9
Przedsiębiorczość społecznie pożyteczna	10
Inwestorzy Giełdowi	13
ODKRYWANIE	16
Bądź światłem dla obcych	17
Odkryj świat z dziećmi	18
BRATERSTWO	19
Dbanie o więzi międzypokoleniowe	20
Troska o pokój na świecie	21
Wolni od nienawiści	22
OJCZYZNA	24
Szerzenie dostępu do różnych form kultury	25
CZŁOWIEK	26
Nie zatrzymuj wszystkiego dla siebie – zostań dawcą	27
Sport to zdrowie! – organizacja zawodów sportowych	28
NATURA	29
Ekologiczny obóz	30
Ograniczenie ilości odpadów	32

Opieka nad lokalnymi zwierzętami	34
SPECJALNY ZŁOTY TROP	36
Organizacja obozu drużyny/patrolu	37
Czym są CZR	38

INICJatywa

Trop INICJATYWY to podejmowane działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej, w której na co dzień działają zastępy i patrole. Zaczynając od tropów umożliwiających działanie na podwórku, w szkole, na wsi czy osiedlu, kończąc na społeczności dzieci, młodzieży i młodych dorosłych świata. Dzięki INICJATYWIE zastępy/patrole uczą się dostrzegać potrzeby, a także poznają możliwości odpowiadania na nie.

Nie marnuj jedzenia

Wprowadzenie: Czy zauważycie, ile jedzenia marnuje się w Waszej okolicy, mieście? Ile jedzenia ląduje na śmieciach restauracji? Ile osób potrzebujących napotykacie na co dzień, na Waszym osiedlu, w Waszej miejscowości? A czy może zaobserwowałeś również jak wielu jest potrzebujących, bezdomnych na Waszej okolicy...? Może więc warto spróbować zapewnić żywność głodnym.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Zróbcie zwiad w swojej okolicy, dowiedźcie się czy są osoby, które takiej pomocy potrzebują i sprawdźcie, czy działają już organizacje lub akcje ich wspierające np. jadłodzielnie lub Ośrodki Pomocy Społecznej.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Pomyślcie nad możliwościami wsparcia osób, którym tego jedzenia na co dzień brakuje np. poprzez:

- przygotowywanie posiłków dla potrzebujących,
- organizację lodówki z niepotrzebnymi produktami lub posiadającymi krótki terminem ważności,
- organizację w lokalnych kawiarniach/restauracjach „zawieszonych” dań/napojów (osoby potrzebujące mogą odebrać „zawieszone” danie, kupione w danym miejscu przez inną osobę),
- wspieranie istniejących już działań, które potrzebują wolontariuszy,
- koordynację zbiórki darów żywnościowych.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zadbajcie o wypromowanie prowadzonych przez Was działań. Pomyślcie, co Wy możecie zrobić w swoim domu, aby nie dopuszczać do sytuacji, w której wyrzucone jedzenie. Dzielcie się z innymi swoimi dobrymi praktykami np. w formie wszechnicy. Dowiedzcie się, czym jest freeganizm i zorganizujcie spotkanie z freeganinem. Przeprowadźcie w drużynie dyskusję nad takim sposobem życia.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 1: Eliminacja ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie

Cel 2: Eliminacja głodu, osiąganie bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa

Cel 10: Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Troska o wspólnotę lokalną na obozie stacjonarnym

Wprowadzenie: Zorganizujcie na obozie/zimowisku Waszego środowiska służbę angażującą jego uczestników odpowiadającą na potrzeby znajdującej się tam wspólnoty lokalnej.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Przeprowadźcie najpierw zwiad związany z poszukiwaniem służby na tym obszarze. Zdobądźcie wiedzę na temat obszaru działania, jaki będziecie chcieli podjąć razem ze swoim środowiskiem. Zwiad ten może mieć formułę kilkudniowej wędrówki, gdzie chodząc po okolicy obozowania zbadacie potrzeby mieszkańców i ich otoczenia.

Pamiętajcie o tym, aby jeszcze przed wyjazdem zaplanować odpowiednią trasę i sprawdzić z jakimi instytucjami w okolicy możecie liczyć na współpracę. Podzielcie się zadaniami i nie zapomnijcie również o możliwości służby, która może się pojawić w trakcie Waszego zwiadu – nieście wszystkim napotkanym pomoc! Pamiętajcie, by przy planowaniu służby uzyskać wszystkie niezbędne zgody (np. właściciela terenu).

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Kiedy obóz się rozpoczęcie, poprowadźcie całą służbę z uczestnikami obozu. Może to być sprzątanie zaśmieconej przez turystów okolicy, współpraca z okolicznym Parkiem Krajobrazowym czy pomoc w upiększaniu/udekorowaniu okolicy np. na nadchodzące święto – najlepiej zapytajcie mieszkańców o to, co jest dla nich najbardziej potrzebne!

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zarówno w gronie Rad Drużyn na obozie, jak i Waszej drużyny podsumujcie Wasze działania. Zastanówcie się, jak udało Wam się wesprzeć wspólnotę lokalną, którą odwiedziliście.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

**11 ZRÓWNOWAŻONE
MIASTA
I SPOŁECZNOŚCI**

ZARADNOŚĆ

Tropem ZARADNOŚCI zastępy poznają zależności związane z gospodarką i zależnościami ekonomicznymi. Podążając tym tropem, można poznać wpływ decyzji konsumenckich na inne rejony świata oraz pojęcie zrównoważonego rozwoju. Harcerze poznają także różnorodne zawody i możliwości ich podjęcia w przyszłości.

Pierwszy krok na rynku pracy

Wprowadzenie: W świecie, gdzie każda minuta się liczy, gdzie każdy walczy o jak najlepszą pozycję społeczną i jak najciekawszą pracę pokażcie, że życie harcerskie jest nacechowane zaradnością życiową.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Sprawdźcie czy grupa rówieśnicza Waszych znajomych jest przygotowana do wejścia na rynek pracy. Stwórzcie w swoim środowisku grupę wsparcia zawodowego i przygotujcie plan działania tej grupy.

Inspiracji szukajcie m.in. tu: <http://wolontariat.org.pl/>, <http://cbp.zhp.pl/propozycje/ekonomia-jest-kobieta-propozycja-programowa-dotyczaca-wychowania-ekonomicznego/>.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

W ramach działań grupy możecie zorganizować seminarium lub warsztaty z pisania CV, sposobów autoprezentacji, zarządzania czasem, badania swoich predyspozycji zawodowych, planowania ścieżki kariery, odbywania rozmów kwalifikacyjnych czy używania nowoczesnych technologii. Zaproście do współpracy profesjonalistów, np. doradcę zawodowego lub specjalistę ds. HR.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zastanówcie się, czy zdobytą i przekazaną wiedzę możecie jeszcze dalej wypromować np. poprzez napisanie poradnika na ten temat lub organizację kolejnych warsztatów/wszechnicy.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 1: Eliminacja ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Cel 8: Promowanie stabilnego, zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich ludzi

Wasz pierwszy biznes z misją

Wprowadzenie: Czy słyszeliście o przedsiębiorstwach, których podstawowym działaniem nie jest wyłącznie generowanie zysków, ale również wspieranie lokalnej społeczności i zmienianie świata na lepsze? Dowiedziecie się, jak są w stanie działać i może dzięki temu uda Wam się założyć własne.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Dowiedziecie się, czym jest społeczna odpowiedzialność biznesu i ekonomia społeczna. Poznajcie działające w okolicy przedsiębiorstwa społeczne, zapoznajcie się z ich funkcjonowaniem i wesprzyjcie ich działalność. Sprawdźcie, czy firmy w Waszej okolicy mają społeczną odpowiedzialność biznesu wpisaną w swoją działalność i w jaki sposób się to odbywa.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Po zdobyciu doświadczenia w obszarze ekonomii społecznej zastanówcie się (i sprawdźcie w lokalnym Ośrodku Wsparcia Ekonomii Społecznej) czy możecie stworzyć własne przedsiębiorstwo społeczne. Czy możecie pozyskać do jego prowadzenia innych partnerów i czy jego działalność pomoże w rozwiązyaniu lokalnego problemu lub wesprze osoby wykluczone? Być może w Waszym zasięgu będzie obecnie tylko działanie czasowe – akcja zarobkowa, niemniej ją także można przeprowadzić w duchu ekonomii społecznej.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Podzielcie się zdobytym doświadczeniem z innymi. Podsumujcie, co dzięki Waszej działalności udało się zmienić na lepsze i zastanówcie się w jaki sposób możecie przekazać innym te wnioski. Może wybierzecie któryś z bardziej wymagających form wydawniczych takich jak: audycja czy komiks?

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 1: Eliminacja ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie

Cel 8: Promowanie stabilnego, zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich ludzi

Cel 9: Budowa stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wsparcie innowacyjne

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 16: Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budowę na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu

1 KONIEC
Z UBÓSTWEM

8 WZROST
GOSPODARCZY
I GODNA PRACA

9 INNOWACYJNOŚĆ,
PRZEMYSŁ,
INFRASTRUKTURA

12 ODPOWIEDZIALNA
KONSUMPCJA
I PRODUKCJA

16 POKÓJ,
SPRAWIEDLIWOŚĆ
I SILNE INSTYTUCJE

Świadomy podatnik

Wprowadzenie: Od starożytności nieodłącznym elementem życia każdego obywatela państwa jest płacenie podatków. Ich konstrukcja, forma, czy sposób poboru ewoluowały wraz z rozwojem cywilizacji. Trop „Świadomy podatnik” ma na celu przybliżenie wędrownikom aspektów podatkowych życia społecznego, w tym poznanie zasad funkcjonowania poszczególnych podatków oraz obecnego stanu wiedzy polskiego społeczeństwa na temat podstaw obowiązującego systemu podatkowego, który jest nieodłącznym elementem życia każdego mieszkańca naszego kraju, wpływającym na zasobność jego portfela.

- Zaplanujcie**, czyli zbieracie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Zapoznajcie się z konstrukcją czterech najważniejszych podatków w Polsce – podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek dochodowy od osób prawnych, podatek VAT, podatek akcyzowy. To one mają kluczowe znaczenie dla budżetu państwa (mają w nim największy udział). Oprócz nich funkcjonują również inne podatki np. podatek od nieruchomości. Poszukajcie informacji na temat konstrukcji tych podatków, kto i w jakiej sytuacji jest nimi opodatkowany oraz jakie organy w Polsce odpowiadają za działanie systemu podatkowego. W trakcie poszukiwań informacji, możecie odnieść wrażenie, że system podatkowy to nie jest taka prosta sprawa! Nic bardziej mylnego, ale kluczem do jego zrozumienia mogą być działania edukacyjne.

- Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Przeprowadźcie wśród lokalnej społeczności działanie edukacyjne mające na celu poszerzenie wiedzy i świadomości płacenia przez mieszkańców podatków. Uwzględnijcie informację o tym, jakie wydatki państwa i samorządów są finansowane z podatków (szczególnie uwzględnijcie informację o tym, na co wasza gmina / powiat / miasto wydaje pieniądze z podatków) oraz jak wysokość zobowiązań obywateli względem państwa wpływa na datę Dnia Wolności Podatkowej.

Warto spróbować pozyskać do tego działania partnera zewnętrznego, np. doradcę podatkowego, który pomoże wam wybrać tematy, na których warto się skoncentrować.

Powыższe działania edukacyjne przeprowadźcie w sposób zaplanowany i zorganizowany np. poprzez organizację cyklu spotkań dla mieszkańców, ulotkę dla mieszkańców, grę miejską dla mieszkańców dotyczącą podatków itp.

Uzupełnieniem waszego działania może być zebranie najważniejszych informacji o czterech kluczowych dla budżetu państwa podatkach i zaprezentowanie ich w ciekowej formie graficznej, a następnie zamieszczenie na stronie waszego środowiska na portalu społecznościowym lub opublikowanie ich we współpracy z lokalną gazetą lub portalem.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Podsumujcie przeprowadzoną przez was akcję edukacyjną. Jakie nastawienie do was mieli jej uczestnicy? Jak oceniacie ich stan wiedzy na temat podatków? Czy każdy z nich miał świadomość tego, kiedy i w jakiej sytuacji płaci dany podatek, czy może robił to nieświadomie? Czy w waszej ocenie działania informacyjne w tym obszarze są potrzebne? Po głębszym zapoznaniu się z obecnym systemem podatkowym, które jego rozwiązania uważacie za sprawiedliwe, a które za niesprawiedliwe? Zorganizujcie w drużynie dyskusję (w dowolnej formie), podczas której postarcie się odpowiedzieć na to pytanie Katalog zagadnień możecie poszerzyć o inne kwestie z obszaru podatków, które uznacie za ciekawe.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Cel 9: Budowa stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wsparcie innowacyjne

Cel 16: Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budowę na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu

Cel 17: Wzmocnienie środków wdrażania i ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju

Przedsiębiorczość społecznie pożyteczna

Wprowadzenie: Czasem w naszym otoczeniu coś nas wkurza, doskwiera albo czujemy jakiś brak. Czy zastanawialiście się, jak możecie realnie wpływać na otaczającą Was rzeczywistość?

Macie szansę wykazać zmysł swojej przedsiębiorczości, korzystając z realnych i nie małych środków finansowych.

Dewiza wędrownicza: „Wyjdź w świat – zobacz – pomyśl – pomóż, czyli działaj” będzie mogła nabrąć dzięki nim realnego kształtu działania.

Słyszeliście o BUDŻECIE PARTYCYPACYJNYM albo BUDŻECIE OBYWATELSKIM?

Jeśli nie słyszeliście, nic straconego! Po prostu zatrzymajcie tutaj:

Przykłady materiałów informacyjnych z miast gdzie realizowany jest Budżet Obywatelski:

<https://sopot.budzet-obywatelski.org/>

<https://tiny.pl/7v2jh>

Infografika - czym jest Budżet Obywatelski:

<https://tiny.pl/7v216>

Budżet obywatelski – wyjaśnienia Fundacji Batorego:

<https://tiny.pl/7v21b>

FIO o Budżecie Obywatelskim:

<https://tiny.pl/7v21z>

1. **Zaplanujcie**, czyli zbieracie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Dowiedzcie się na jakich zasadach funkcjonuje Wasz lokalny Budżet Obywatelski.

Jeśli nie ma takiej nazwy, poszukajcie „Budżetu partycypacyjnego” albo „Funduszu sołeckiego”.

Mожет tez okazać się, że mimo braku budżetu .To nie będzie dokładnie to samo, jednak też warto spróbować.

Znając zasady działania budżetu, przygotujcie się do określenia celu dla Waszego wniosku.

Ciekawą metodą, jaką możecie użyć w tym celu, jest Design Thinking. Dając dobre efekty, przy okazji może to być narzędzie samo z siebie dające dużo inspiracji i frajdy: [LINK](#)

Do identyfikacji potrzeb dla realizacji projektu można użyć także MAPY EMPATII – [LINK](#)

Należy zastanowić się także, jak ma funkcjonować propozycja, z jaką chcecie wystąpić.

Jakie potrzeby, czyle i w jaki sposób będzie zaspokajała?

Można wykorzystać do tego na przykład model „Business Canvas”: [PREZENTACJA modelu dla organizacji społecznych](#) albo inny własny sposób.

Zanim ruszy kampania potrzebujecie jeszcze ustalić:

- czego potrzebujecie, by przygotować a potem reklamować wniosek (ZASOBY),
- jak będziecie opisywali korzyści (CELE),
- kogo potrzebujecie zaangażować i do czego (LUDZIE),
- jak podzielicie zadania i zaangażowanie w czasie (STRUKTURA)

- Czy po wstępnej realizacji projektu wystąpią jakieś koszty utrzymania go, które również należy uwzględnić w budżecie niezbędnym do realizacji pomysłu?

Gdy już to ustalicie – możecie ruszać z projektem.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Zastanówcie się JAKIEGO RODZAJU to będą korzyści? DLA KOGO oraz DLACZEGO są to ważne sprawy? Jak można MAKSYMALNIE EFEKTYWNIE ZASPOKOIĆ POTRZEBY i uzyskać korzyści dla lokalnej społeczności?

JAKĄ macie SIŁĘ ODDZIAŁYWANIA? Może wystarczy po prostu mobilizacja harcerzy i ich najbliższych, a może niezbędna jest aktywizacja większej grupy osób? Jakimi KANAŁAMI KOMUNIKACJI będziecie docierać do tych, których chcecie przekonać do swojego pomysłu?

Działając warto uwzględnić opisane poniżej kwestie:

- Wykorzystując MAPĘ EMPATII lub inne narzędzie, doprecyzujcie ostatecznie cel Waszego projektu. Dokładnie określcie korzyści oraz adresatów.
- Przetestujcie na kimś spoza zespołu czy tak samo rozumie Wasze ustalenia i przekaz jak Wy sami.
- Upewnijcie się co do podziału ról i zadań oraz określcie sposób wzajemnej komunikacji. Dobrze jest określić jak często i w jakiej formie będą odbywały się podsumowania tego, co udało się Wam zrealizować.
- Ustalcie, kto jest liderem całego działania. Być może warto wyznaczyć także koordynatorów dla obszarów, które uznacie za ważne.
- Gdy ustalicie miejsce oraz formę składania wniosków do finansowania z budżetu, dokonajcie opisu swojego pomysłu. Dobrze jest dać taki opis do przeczytania komuś spoza zespołu, z prośbą o recenzję.
- Będziecie potrzebowali kogoś do opisania wniosku, osób do promocji pomysłu (tu należy określić z jakich sposobów komunikacji będziecie korzystać i jak będziecie je finansować - – Internet, ulotki, rozmowy, etc.).
- Zarejestrujcie swój wniosek i rozpoczęcie działania reklamowe – tak, chodzi o reklamę społeczną! Szukajcie sojuszników, korzystajcie z różnych kanałów komunikacji dla rozmów, dlaczego zidentyfikowana przez Was potrzeba jest ważna, a pomysł na jej zaspokojenie dobry.
- Cały czas szukajcie sojuszników, nie zapominajcie jednak też o sprawdzaniu na bieżąco, jakie efekty osiągacie w zbieraniu głosów poparcia.
- Sprawdzajcie czy Wasze pomysły na promocję działają. Jeśli nie, może należy przemyśleć jeszcze raz sposób na przekonanie adresatów propozycji?

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Po zakończeniu procedury oceny projektów budżetu obywatelskiego będziecie wiedzieli czy udało Wam się na tyle dobrze zareklamować swój projekt, aby uzyskał finansowanie.

Rozważając w ramach podsumowania:

Co każdemu z Was indywidualnie dał udział w tym projekcie? Jakie umiejętności, wiedzę, kontakty i doświadczenie mogliście dzięki temu nabyć?

Jakich rad byście udzielili kolejnemu zespołowi realizującemu taki trop? Czy jest coś co można by ulepszyć w organizacji pracy, koordynacji, wzajemnej komunikacji i sposobie działania zespołu?

Jeśli projekt uzyskał finansowanie:

- Czy jesteście zadowoleni ze sposobu jego realizacji?
- Na ile realizacja działania przebiegła po stronie samorządu a na ile byliście aktywnym zespołem włączonym w ten etap obywatelskiego projektu?
- Jakie macie obserwacje z funkcjonowania rozwiązania?
- Na ile czujecie, że zostawiliście w otoczeniu trwały ślad?

Jeśli projekt nie uzyskał możliwości realizacji:

Jak duże poparcie uzyskała Wasza inicjatywa?

Co nastepnym razem zrobilibyście inaczej, aby doprowadzić do realizacji Waszego projektu?

Jak oceniacie ważność oraz obszar zaspokajanych potrzeb przez te projekty, które uzyskały finansowanie i zostały zrealizowane?

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 1: Eliminacja ubóstwa we wszystkich jego formach

Cel 8: Promowanie stabilnego, zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich ludzi

Cel 9: Budowa stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wsparcie innowacyjne

Cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 16: Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budowę na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu

Inwestorzy Giełdowi

Wprowadzenie: O giełdzie papierów wartościowych mówi się dużo, zarówno dobrych, jak i złych rzeczy. Dla osób, które nie rozumieją zasad panujących na giełdzie, praw ekonomicznych, lub nie potrafią właściwie czytać wskaźników giełdowych, dokonywanie inwestycji na giełdzie może być dużym ryzykiem utraty zainwestowanych pieniędzy. Trop „Inwestorzy Giełdowi” ma na celu wyposażyć uczestników w odpowiednie umiejętności, dzięki którym giełda stanie się dla nich bardziej zrozumiała, a przez to potencjalne inwestowanie mniej ryzykowne.

UWAGA: W trakcie realizacji tropu nie inwestujcie prawdziwych pieniędzy. Trop ma charakter czysto edukacyjny. Inwestowanie na giełdzie zawsze wiąże się z ryzykiem straty finansowej, na co wpływ ma również niedostateczna wiedza uczestników z zakresu ekonomii oraz przepisów prawa regulującego funkcjonowanie giełdy papierów wartościowych oraz podmiotów będących jej uczestnikami.

1. **Zaplanujcie,** czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Poszukajcie w Internecie portalu, który oferuje konto „demo” do inwestowania na giełdzie, najlepiej by konto nie miało ograniczeń czasowych (albo było na co najmniej rok). Zapoznajcie się dokładnie z zasadami funkcjonowania takiego konta. Ustalcie wspólnie, jaką wartość fikcyjnych pieniędzy postanawiacie przeznaczyć na konto demo. Najlepiej, aby była to maksymalnie kilkutysięczna wartość jaką realnie za kilka lub kilkanaście lat będąc mogli przeznaczyć na inwestycje giełdowe.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Zadaniem każdej osoby realizującej trop jest znalezienie informacji o kilku spółkach giełdowych, w tym: zapoznanie się z profilem ich działalności, historycznymi danymi finansowymi, historią kursu ich akcji oraz aktualnymi danymi i wskaźnikami finansowymi tych przedsiębiorstw (cena do zysku, cena do wartości księgowej, ROE, ROA, wskaźniki płynności i innymi wybranymi).

Na podstawie zebranych informacji podczas realizacji tropu każdy z uczestników przedstawi spółkę, w którą uważa, że należy zainwestować. Po dyskusji podejmijcie decyzję o tym, których spółek akcje kupujecie i w jakiej wartości. Ustalcie zlecenie zakupu na koncie demo i obserwujcie zachowania rynku.

Spotkania powtarzajcie cyklicznie np. raz w miesiącu. Podczas spotkań omówcie, jak wasz portfel inwestycyjny się zachował (wzrósł, spadł), co miało wpływ na zmiany, które inwestycje i dlaczego były udane, a które nie. Sprawdźcie, czy wskaźniki finansowe nie uległy znacznej zmianie lub nie miało miejsca jakieś ważne wydarzenie w inwestowanej spółce, które miało wpływ na zmianę jej notowań giełdowych. Na zakończenie podejmijcie decyzję, czy sprzedajecie jakieś akcje i kupujecie nowe, czy pozostawiacie swój portfel inwestycyjny bez zmian.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Po założonym wcześniej przez siebie okresie (pół roku, rok) podsumujcie, jak zmienił się wasz portfel inwestycyjny. Podsumujcie, kiedy podjęliście najlepsze decyzje, a kiedy najgorsze. Czego nauczyliście się o zasadach rządzących giełdą? Czy nadal niektórzy z was uważają, że gra na giełdzie to hazard?

Trop można realizować cyklicznie, zmieniając poprzez inwestowanie na koncie demo w inne giełdy (np. walutowe albo surowcowe).

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 9: Budowa stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wsparcie innowacyjne

ODKRYWANIE

Trop ODKRYWANIE pozwala na poznawania świata w kontekście nauki i techniki. Dzięki możliwości podjęcia praktycznych doświadczeń nauka będzie dla harcerzy niezwykłym przeżyciem. Zastępy będą wiedziały, że uczenie się jest wartościowe i daje umiejętności na całe życie.

Bądź światłem dla obcych

Wprowadzenie: Zastanawialiście się, jak to jest mieszkać wśród ludzi, dla których jest się zupełnie obcym? Życie obcokrajowców w Polsce może być łatwiejsze dzięki Waszemu zaangażowaniu.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Poszukajcie u siebie w okolicy obcokrajowców. Może to być ośrodek, szkoła, stowarzyszenie czy świetlica. Po konsultacji ze specjalistami przygotujcie dla nich zajęcia lub przestrzeń do wymiany kulturowej.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Udowodnijcie, że słynna polska gościnność to nie mrzonka i jesteśmy dla nich otwarci i pomocni. Możecie pomóc im uczyć się języka polskiego i wyciągnąć do nich pomocną dłoń w innych, potrzebnych im sprawach. Może jesteście w stanie przygotować imprezę dla mieszkańców pobliskich miejscowości, by wszyscy mogli się poznać np. festiwal, warsztaty kulinarnie lub muzyczne?

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zastanówcie się czy udało Wam się zmienić na lepsze życie osób, dla których działaście. Czy osiągnęliście zakładowane przez Was cele? Czy możecie jeszcze coś zrobić w ramach tego obszaru służby?

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Cel 10: Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami

Odkryj świat z dziećmi

Wprowadzenie: Czy czujecie, że Wasza edukacja mogłaby być znacznie lepsza i widzicie, co można byłoby w niej zmienić? Możecie mieć na to wpływ! Wystarczy tylko wyjść w świat i podjąć działania z lokalnymi ośrodkami pedagogicznymi.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Poszukajcie w swojej okolicy szkoły, przedszkola, świątlicy środowiskowej lub domu kultury, które mogą potrzebować Waszego wsparcia. Wspólnie z tamtejszą kadrą pedagogiczną zastanówcie się, jakie są największe potrzeby tamtejszych dzieci – pomoc w nauce, poznawanie okolicy, organizacja zajęć na łonie natury... Zaprezentujcie im się pokazując, które zagadnienia są Wam najbliższe i w czym się specjalizujecie (jako zespół, ale też indywidualnie).

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Udzielcie wsparcia wybranym przez Was podopiecznym w formie tradycyjnych korepetycji lub przy pomocy edukacyjnych gier i zabaw, w szczególności w tematach, w których jesteście specjalistami. Dodatkowo możecie pomóc im poznać swoją okolicę, aby mogli lepiej zrozumieć otaczający ich świat. Odkryjcie przed nimi piękno przyrody i lokalnych zabytków.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zastanówcie się również nad podjęciem współpracy z organizacjami pozarządowymi, które zajmują się zajęciami dla dzieci w Waszej okolicy. Może wspólnie uda Wam się na stałe zapewnić dla nich zajęcia doskonalące.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Cel 16: Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu

Cel 17: Wzmocnienie środków wdrażania i ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju

4 DOBRA JAKOŚĆ EDUKACJI 	11 ZRÓWNOWAŻONE MIASTA I SPOŁECZNOŚCI 	16 POKÓJ, SPRAWIEDLIWOŚĆ I SIŁNE INSTYTUCJE 	17 PARTNERSTWA NA RZECZ CELÓW
--	--	--	--

BRATERSTWO

Trop BRATERSTWA to trop związany z podjęciem działań na rzecz różnorodnych wspólnot. Dzięki tym działaniom harcerze mogą wzmacnić więzi rodzinne czy więzi w grupie rówieśniczej. Poznają pojęcia tolerancji, akceptacji, sprawiedliwości, a także wykluczenia, dyskryminacji i nierówności społecznych. Tropy z tej kategorii pozwolą na poznanie zależności kulturowych i nadawanych im znaczeń.

Dbanie o więzi międzypokoleniowe

Wprowadzenie: Czy interesowaliście się kiedyś jak żyją seniorzy w Waszej okolicy? Warto o nich zadbać, a może przy okazji zdobędziecie od nich wiele ciekawej wiedzy opartej na doświadczeniu?

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Dowiedzcie się, jakie instytucje działają na rzecz osób starszych w Polsce oraz w Waszym lokalnym środowisku i na podstawie współpracy z nimi zbadajcie potrzeby tej grupy społecznej. Poznajcie schorzenia, dolegliwości i potrzeby ludzi w podeszłym wieku.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Podejmujcie różnorodne zadania na rzecz seniorów z Waszego otoczenia, z rodziny, osiedla, np. poprzez:

- organizację spotkań integracyjnych lub warsztatów, zabieranie na spacery, pomaganie w codziennych czynnościach,
- angażowanie się w pracę najbliższego domu opieki, Uniwersytetu III wieku,
- podejmowanie stałej opieki w ośrodku dla osób w podeszłym wieku,
- organizowanie spotkań Kręgów Seniorów z drużynami i gromadami w Waszym środowisku,
- przygotowanie kawiarenki dla mieszkańców osiedla, miasta, lokalnej społeczności w sędziwym wieku,
- podejmowanie się organizacji przedsięwzięć promujących zdrowie, aktywność społeczną, kulturalną i religijną wśród osób starszych.

Może jesteście w stanie zadziałać w pełni międzypokoleniowo i zaangażować w Wasze działania młodszych od siebie?

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Czy udało Wam się wypracować stałe działania, które pomagają seniorom w Waszej okolicy? Jak można im pomagać systemowo, aby ich życie stawało się lepsze? Może warto pogłębić wiedzę w tym temacie poprzez zorganizowanie sesji popularnonaukowej.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 10: Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami

Cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Cel 16: Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu

10 MNIEJ NIERÓWNOŚCI

11 ZRÓWNOWAŻONE MIASTA I SPOŁECZNOŚCI

16 POKÓJ, SPRAWIEDLIWOŚĆ I SILNE INSTYTUCJE

Troska o pokój na świecie

Wprowadzenie: Czy wiecie, że możecie wpływać na to, aby na świecie było mniej wojen i zapanował pokój? Wystarczy tylko zbliżyć do siebie ludzi. Bo przecież nie ma nic złego w naszej odmienności: pochodzenia, koloru skóry czy wyznania.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Sprawdźcie, czy w Waszej okolicy nie ma organizacji zajmującej się dialogiem międzykulturowym lub pomocą uchodźcom czy imigrantom, które mogłyby wesprzeć Was swoim doświadczeniem. Może istnieje możliwość wejścia z nimi w stałą współpracę? Zaplanujcie razem z nimi działania odpowiadające na lokalne potrzeby w tym obszarze.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Zorganizujcie spotkanie z przedstawicielami różnych religii/kultur, np. Żywią Bibliotekę. Elementem tego spotkania może być dyskusja (np. w formie kuźnicy), która przyczyni się do budowania pokoju pomiędzy tymi społecznościami i wpłynie na wzajemne zrozumienie i akceptację różnic pomiędzy nimi.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Jak Wasze działanie wpłynęło na bliskość między ludźmi w Waszym otoczeniu? Czy możecie kontynuować je dalej, aby wzmacniać pokój pomiędzy ludźmi? Zadziałajcie też w swoim hufcu – może dobrym pomysłem będzie kuźnica, ognioranne lub inscenizacja poświęcona tematyce pokoju i tolerancji?

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 10: Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami

Cel 16: Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu

10 MNIEJ NIERÓWNOŚCI

16 POKÓJ, SPRAWIEDLIWOŚĆ I SILNE INSTYTUCJE

Wolni od nienawiści

Wprowadzenie: Czy nie macie dość już całej nienawiści jaka wylewa się w Internecie? Czy zauważacie u siebie i u Waszych znajomych zniewolenie na pewne tematy, hasła i zdjęcia? Czy chcecie dalej czytać i oglądać treści przesycone jadem?

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Dowiedzcie się, czym jest mowa nienawiści, hejt, a czym konstruktywna krytyka. Czym one się różnią między sobą? Zorganizujcie w drużynie burzę mózgów na ten temat.

Inspiracji szukajcie m.in. tu: <http://cbp.zhp.pl/propozycje/mowa-nienawisci-konsepty-dla-kazdej-metodyki/>, <http://www.ngofund.org.pl/bez-nienawisci/ciekawe-linki/>.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Wymyślcie, jak zredukować posty z negatywnymi treściami w mediach społecznościowych, stwórzcie internetową przestrzeń wolną od takich treści. Zaprojektujcie kampanię przeciwko mowie nienawiści w mediach społecznościowych. Zorganizujcie warsztaty dla grupy rówieśniczej jak przeciwstawić się temu problemowi. Wspólnie zorganizujcie akcję (np. happening, audycję, wystawę) w Waszych szkołach promującą wolność od nienawiści w mediach społecznościowych.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Czy udało Wam się zredukować ilość mowy nienawiści w Waszym otoczeniu? Jakimi sukcesami w tym obszarze możecie się pochwalić? Co jeszcze można zrobić, aby ludzie byli dla siebie na co dzień bardziej braterscy?

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 5: Osiąganie równości płci oraz wzmacnianie pozycji kobiet i dziewcząt

Cel 10: Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami

Cel 16: Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu

5 RÓWNOŚĆ
PŁCI

10 MNIEJ
NIERÓWNOŚCI

16 POKÓJ,
SPRAWIEDLIWOŚĆ
I SILNE INSTYTUCJE

OJCZYZNA

Tropem OJCZYZNY można podjąć działania związane z odkrywaniem Polski. Wspólnie z zastępem będzie można poznać jej historię oraz kulturę – narodową, jak i lokalną oraz zdobyć wiedzę dotyczącą osiągnięć i twórczości Polaków. Przykładowymi formami pracy tropów z tej kategorii są wycieczki i poszukiwania czy pielęgnowanie polskiej kultury.

Szerzenie dostępu do różnych form kultury

Wprowadzenie: Czy uważacie, że w Waszej okolicy odbywa się za mało wydarzeń kulturalnych? Czy chcielibyście mieć możliwość dostępu do różnych form kultury? Zadbajcie o to sami i dzięki temu zaangażujcie w działanie innych mieszkańców!

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Sprawdźcie, czy w swojej bądź sąsiedniej społeczności lokalnej mieszkańcy mają dostęp do różnych form kultury. Zbadajcie, co mogłoby ich najbardziej interesować i w czym również Wy możecie się wyspecjalizować.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Zorganizujcie dla nich wydarzenie, które przybliży im dostęp do danego rodzaju kultury. Sprawdźcie, czy najbliższy ośrodek kultury mógłby pomóc wam poprzez udostępnienie miejsca, kontaktów lub innych środków pomocnych w realizacji tego typu imprez. Przykładowo możecie zorganizować:

- festiwal muzyczny,
- wieczór poezji,
- objazdowe kino połączone z dyskusyjnym klubem filmowym,
- przegląd teatrów szkolnych,
- plener malarski/fotograficzny/rzeźbiarski.

Zadbajcie, aby wszystkie działania spełniały wymogi formalno-prawne. Warto sprawdzić czy np. nie trzeba wykupić prawa do emisji filmu.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:
Podsumujcie, jaki odbiór miało organizowane przez Was wydarzenie w społeczności lokalnej. Wyciągnijcie wnioski z działania i zastanówcie się jak w przyszłości moglibyście je wzmacnić.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

CZŁOWIEK

Idąc tropami CZŁOWIEKA, można wspólnie pogłębić wiedzę z zakresu szeroko pojętego zdrowia. Zastępy będą mogły sprawdzić, co to znaczy zdrowe odżywianie czy podjąć działanie związane z aktywnością fizyczną odpowiednią dla swojego wieku. Tropy te pozwolą na zdobycie dobrych nawyków w codziennym życiu harcerzy, którzy jednocześnie będą zachęcać innych do zdrowego stylu życia.

Nie zatrzymuj wszystkiego dla siebie – zostań dawcą

Wprowadzenie: Pewnie każdy z Was spotkał się z sytuacją, gdy nagle szukano dawcy dla poszkodowanej osoby. Pozwólmy zachować im większy spokój i powiększajmy naszą bazę dawców.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Wraz z patrolem/drużyną zorganizujcie akcję oddawania krwi lub Dzień Dawcy Szpiku. Zaplanujcie całe przedsięwzięcie i jego harmonogram przygotowań (np. promowanie akcji, umówienie formalności z Fundacją DKMS i administratorem lokalizacji Dnia Dawcy Szpiku). Przygotujcie materiały edukacyjne promujące dawstwo szpiku lub krwi razem ze specjalistami z tej dziedziny. Sprawdźcie czy Wasze Regionalne Centrum Krwiodawstwa lub inspektorat ds. specjalności krwiodawstwa GK ZHP, mogliby wspomóc Was poprzez dostarczenie materiałów promocyjnych lub ruchomego punktu poboru krwi.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Niech każdy z Was zarejestruje co najmniej 3 osoby jako potencjalnych dawców szpiku. Przy okazji tego wydarzenia promujcie systematyczną kontrolę swojego zdrowia lub dbanie o zdrowe odżywianie wśród jego uczestników. W tym celu możecie skontaktować się z miejscowymi ośrodkami lub specjalistami, którzy mogliby udzielić Wam wiarygodnych i istotnych wskazówek. Możecie zorganizować w drużynie seminarium lub dyskusję na temat dawstwa szpiku, jeśli jest to kwestia budząca wątpliwości. Jeżeli akcje związane z oddawaniem krwi są popularne w Waszej okolicy, możecie zorganizować inną akcję dotyczącą np. szczepień, transplantologii, epidemii, niebezpiecznych roślin czy regularnego badań osób starszych.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Co można jeszcze zrobić, aby poszerzyć grono dawców szpiku? Czego obawiają się osoby, które odmówią Wam dopisania się do bazy dawców? Wyciągnijcie z tego wnioski i zaplanujcie kolejne działania.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu

Sport to zdrowie! – organizacja zawodów sportowych

Wprowadzenie: Jaką dyscyplinę sportu lubicie uprawiać? Czy sądzicie, że jest ona popularna w Waszej miejscowości? Jeżeli nie, to może pora to zmienić?!

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Zdobądźcie wiedzę jak przygotować zawody sportowe poprzez kontakt z organizatorami tego typu współzawodnictwa. Sprawdźcie, czy lokalny urząd, dom kultury, parafia, ośrodek sportowy nie planują w najbliższym czasie imprezy sportowej, w której moglibyście pomóc. Sami lub razem z nimi zorganizujcie takie zawody, związane z tą dyscypliną dla dowolnej grupy odbiorców (np. szkoła, mieszkańców danego terenu, seniorzy).

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Zadbajcie o to, by każdy miał możliwość spróbowania swoich sił i przekonania się do danego sportu. Zaproponujcie serię treningów przygotowującą do startu chętne osoby. Rozpocznijcie przygotowania z wystarczającym wyprzedzeniem i nie zapomnijcie o promowaniu Waszego wydarzenia i zachęceniu okolicznych mieszkańców do zmierzenia się z przygotowanym przez Was wyzwaniem. Podczas zawodów zadbajcie o odpowiednią rozgrzewkę i pamiętać o konieczności nawadniania się.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zastanówcie się, jak jeszcze możecie propagować w swoim otoczeniu uprawianie sportu. Nagrajcie film waszych treningów i wydarzenia i umieśćcie go na stronie swojego środowiska.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu

NATURA

Kategoria tropów NATURY zawiera w sobie działania związane z przebywaniem na łonie dzikiej przyrody i zdobywaniem wiedzy na jej temat. Stymulują one pogłębianie wiedzy z zakresu funkcjonowania przyrody poprzez obserwację i szukanie w niej zależności (łącznie z człowiekiem i jego oddziaływaniem na przyrodę). Zastępy będą mogły wspólnie doświadczyć, wykorzystać i sprawdzić zdobytą wiedzę podczas obozu czy biwaku. Trop ten to także służba na rzecz NATURY.

Ekologiczny obóz

Wprowadzenie: Czy myśleliście kiedyś jak poprzez życie obozowe możecie w naturalny sposób przyczynić się do zmniejszenia degradacji środowiska? Jest na to wiele prostych sposobów, które możecie wdrożyć nie tylko u siebie, ale też w Waszym otoczeniu harcerskim!

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Przeanalizujcie, w jakich miejscach na obozie generuje się odpady i dowiedzcie się, gdzie i z jakich zasobów zewnętrznych się na nim korzysta (również pod kątem typu obozu, na jaki jedziecie [wędrowny/stacjonarny]). Zdobądźcie wiedzę na temat możliwości wprowadzenia na obozie Waszego środowiska rozwiązań, które przyczynią się do ograniczenia wpływu na środowisko i zmniejszenia ilości zużywanych zasobów naturalnych. Z pewnością przyda Wam się zaznajomienie z zasadami „Leave no Trace”, możesz o nich przeczytać m.in. tu: <https://specjalnosci.zhp.pl/specjalnosci-harcerskie/ekologiczna/7-zasad-leave-no-trace/>

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Zaplanujcie propozycję wprowadzenia określonych rozwiązań i przedstawcie ją komendzie obozu. Skonsultujcie z nimi możliwość wprowadzenia tych rozwiązań i przygotujcie je podczas kwaterki do korzystania przez kadrę i uczestników obozu. Może warto też, abyście pod tym kątem przygotowali uczestników obozu do niego i zorganizowali dla nich warsztaty/audycję/infografiki/komiks na temat tego, co należy zabrać oraz jak można przygotować siebie i ekwipunek, by na miejscu wywierać jak najmniejszy wpływ na środowisko. Ważne jest też, abyście przed obozem dokonali rozpoznania terenu i pozyskali wiedzę np. o gatunkach, którym możemy przeszkadzać, o trujących roślinach czy zagrożonych ekosystemach podmokłych.

Przykłady ekologicznych rozwiązań do zastosowania w trakcie obozu:

- system segregacji odpadów,
- ograniczenie zużycia wody,
- stosowanie biodegradowalnych środków czystości,
- system zakupów produktów najmniej wpływających na środowisko (lokalne produkty w dużych opakowaniach zbiorczych),
- dobór miejsca obozowego (rozproszenie lub skupienie),
- formy obozowe (np. hamaki bardziej przyjazne od „dziesiątek”),
- organizacja zaplecza higienicznego (toalety, gdzie i w jaki sposób się myjemy),
- zabezpieczanie żywności podczas obozu i nieprzyzwyczajanie zwierząt do obcego pożywienia,
- ograniczenie liczby/wielkości ognisk (mniejszy wpływ związany z wyjaławianiem czy zmianą pH, mniejsze zużycie – zabieranie martwego drewna z lasu).

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:
Podczas ewaluacji/podsumowania obozu zapiszcie wnioski z Waszych działań i zastanówcie się, jak możecie wprowadzać je jako stałe rozwiązania oraz dzielić się nimi z innymi środowiskami w hufcu np. w formie wystawy lub wszechnicy.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu

Cel 6: Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Ochrona oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

Ograniczenie ilości odpadów

Wprowadzenie: Jeżeli obawiacie się zanieczyszczenia naszej planety, jej wód oraz gleb, to podejmijcie działania w swoim najbliższym otoczeniu, aby temu zapobiec. Zorganizujcie własny śmieciowy eksperyment i podzielcie się jego wynikami.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Przygotujcie analizę z dokładnymi danymi na temat ilości odpadów, jakie generujecie razem w ciągu miesiąca. Stwórzcie listę pomysłów na zminimalizowanie ich ilości w każdej sferze życia (zarówno harcerskiej, jak i prywatnej) i przez kolejny miesiąc wdrażajcie te pomysły. Po miesiącu wykonywania tego ekoeksperymentu sprawdźcie, o ile udało Wam się zredukować ilość wytwarzanych odpadów. Dowiedzcie się, co dzieje się z odpadami, które trafiają do Waszych koszy, w jakim stopniu możliwe jest ich przetworzenie.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Przeprowadźcie kampanię społeczną dla wybranej społeczności/grupy docelowej, promującą najciekawsze i najbardziej efektywne rozwiązania/postawy „zero waste” oraz wiedzę na temat recyklingu. Możecie też zorganizować wykład połączony z warsztatami (np. tworzenia toreb na zakupy, woskowijek), seminarium lub spotkanie z gościem.

Zastanówcie się, czy w trakcie eksperymentu możecie gromadzić odpady w jednym miejscu i dokumentować (np. fotograficznie) ich ilość. Możecie wykorzystać takie wizualizacje w Waszej kampanii.

Zaproście do tego eksperymentu inny zastęp/patrol wędrowniczy i przekonajcie się, kto osiągnie lepszy wynik (np. zmniejszy ilość wytwarzanych odpadów o x%). Jeśli udało Wam się znaleźć racjonalne i efektywne pomysły – podzielcie się nimi z innymi.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Wypracowane rozwiązania spróbujcie wdrożyć na stałe w swoich domach i wśród swoich znajomych oraz rodziny. Może macie pomysły na to jak w bliskiej przyszłości zachęcić innych do podążania Waszym śladem?

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 12: Zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14: Ochrona oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

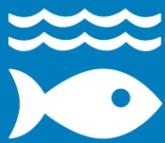
12 ODPOWIEDZIALNA
KONSUMPCJA
I PRODUKCJA

13 DZIAŁANIA
WDZIEDZINIE
KLIMATU

14 ŻYCIE
POD WODĄ

15 ŻYCIE
NA ŁĄDZIE

Opieka nad lokalnymi zwierzętami

Wprowadzenie: Jeżeli nieobojętne jest Wam życie zwierząt i chcecie bardziej się o nie zatroszczyć, to macie ku temu wiele możliwości! Wystarczy najpierw zainteresować się tematem i sprawdzić jak one sobie radzą w Waszej okolicy, a następnie działajcie.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Zbadajcie, jakie są najpoważniejsze zagrożenia dla lokalnych zwierząt, nie tylko tych znajdujących się pod ochroną. Najpierw sprawdźcie, jakie zwierzęta żyją w Waszej okolicy i czy istnieją organizacje, które specjalizują w ich ochronie. Ustalcie, gdzie w Waszej okolicy najlepiej zgłaszać znalezienie chorego/rannego zwierzęcia (w miastach często zajmuje się tym straż miejska i wyspecjalizowane fundacje) i zbadajcie, czy okoliczni mieszkańcy/członkowie Waszej społeczności mają na ten temat wiedzę. Zidentyfikujcie problem i spróbujcie na niego odpowiedzieć.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Najpierw zorganizujcie i przeprowadźcie akcję informacyjną przy współpracy z lokalnymi władzami na temat ochrony roślin i dzikich zwierząt. Następnie zorganizujcie projekt, który zapewni bezpieczeństwo tym zwierzętom. Może to być na przykład:

- Projekt „budki lęgowe dla ptaków” – co, po co, gdzie, dlaczego, potem budowa, stawianie, nadzorowanie.
- Projekt „plotek” – praca przy tworzeniu specjalnych płotków przy drogach, zabezpieczaniu i przenoszeniu płazów w okresie godowym. Akcja promocyjna na temat problemu – działania na rzecz rozwiązań ułatwiających zwierzętom przekraczanie dróg.
- Projekt „schronisko” – współpraca ze schroniskiem dla zwierząt, najpierw poprzez zidentyfikowanie potrzeb tego schroniska, a następnie rozwiązywanie danych problemów. Przykładowo, zaczynając od zdobycia wsparcia finansowego, materialnego czy osobowego po organizację akcji promocyjnej „Adoptuj, nie kupuj”.
- Budowa hoteli dla owadów, ogrodów kwietnych, glinianych ścian dla pszczół murarek itp.
- Akcja monitoringu, np. monitoring raków w ramach „Liczymy raki”.
- Akcje związane z usuwaniem gatunków inwazyjnych (konieczna współpraca z zarządcą terenu oraz najlepiej również z jakąś organizacją specjalizującą się w tym zagadnieniu).
- Projekt „sarenka”, czyli akcja uświadamiająca oraz monitoring związany z wykaszaniem łąk (giną wówczas schowane w wysokich trawach młode sarny). Akcja polega na monitoringu takiej łąki przed koszeniem oraz np. spryskaniu jej granic wodą z płynem do mycia naczyń dobę przed wykaszaniem, w celu zniechęcenia saren do pozostawiania tam młodych.
- Akcja sterylizacja – nagłośnienie problemu niesterylizowanych kotów.
- Projekt zadrzewienia śródpolnego (zalecana współpraca z rolnikiem lub gminą).
- Zabieranie zwierząt ze schronisk na biegi/zawody sportowe i promowanie tego sposobu wyprowadzania zwierząt.

Pamiętajcie, by realizując swój pomysł działać w zgodzie z wymogami formalno-prawnymi (np. może być konieczne zdobycie zgody właściciela terenu) oraz o poinformowaniu drużynowego i

rodziców o swoich planach. Pamiętajcie o zachowaniu zasad bezpieczeństwa w wypadku kontaktu z dzikim zwierzęciem.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Zbierzcie swoje pomysły na wsparcie życia zwierząt w otoczeniu i podsumujcie, które z nich najbardziej się sprawdziły. Co możecie jeszcze zrobić, aby również inne osoby wdrażały je na co dzień w swojej okolicy? Może warto nagrać filmik lub poprowadzić audycję o Waszych doświadczeniach.

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

Cel 14: Ochrona oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

SPECJALNY ZŁOTY TROP

Organizacja obozu drużyny/patrolu

Wprowadzenie: Wejdźcie na szczyt wędrowniczej drogi i zorganizujcie sami co najmniej 7-dniowy wyjazd Waszej drużyny lub patrolu. Może on być w dowolnej formie: obóz wędrowny, obóz wędrowno-stacjonarny, rejs, obóz zagraniczny itp. Ważne, żebyście to Wy przygotowali go od początku do końca – udział w gotowej formie jak np. zlot skautowy nie realizuje tego tropu.

1. **Zaplanujcie**, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie co chcecie zrobić, postawcie sobie cel Waszego działania i podzielcie się obowiązkami:

Niech każdy z Was, kto chce zdobyć ten trop, będzie odpowiedzialny za jakiś obszar przygotowań adekwatny do swojego obycia harcerskiego i zdolności organizacyjnych. Osoby, które brały już udział w obozach i mają większe doświadczenie niech koordynują prace przygotowawcze w danych obszarach. Pamiętajcie przy podziale zadań, że równo nie oznacza sprawiedliwie. Ważne, aby każdy miał możliwość przejść przez cały proces organizacji obozu: planowanie, przygotowanie, przeprowadzanie i podsumowanie. Nie zapomnijcie dokładnie zaplanować każdego obszaru i wypisać wszystkie zadania niezbędne do przygotowania obozu.

2. **Zróbcie**, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Warto przygotowania zacząć przynajmniej na pół roku przed wyjazdem. Sama jego organizacja zajmuje sporo czasu i jest wartościowym działaniem, które może dać Wam wiele nowych doświadczeń z pracy zespołowej i nie tylko!

Pamiętajcie o wymogach formalnych i prawnych związanych z zatwierdzaniem obozu jako placówki wypoczynku. W razie trudności (np. ze znalezieniem spełniającego wymogi komendanta) zgłoście się do komendy szczeпу, namiestnictwa/komendy hufca lub referatu wędrowniczego.

Dobrze przygotowany wyjazd na obóz powinien być dla Was wisienką na torcie – radością z odkrywania świata, przekraczania kolejnych granic (nie tylko danego terytorium, ale również granic fizycznych czy psychicznych) i niesienia pomocy innym.

3. **Podsumujcie**, oceńcie w swoim gronie czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami:

Po powrocie z obozu spróbujcie podsumować całość prac z nim związanych, od pierwszego spotkania do ostatniego dnia obozu. To naturalne, że nie wszystko udaje się zrealizować zgodnie z początkowym planem, warto więc wyciągnąć z tego wnioski na przyszłość!

Cele Zrównoważonego Rozwoju: W zależności od konkretnych decyzji przez Was podjętych Wasze wysiłki mogą wesprzeć kilka różnych CZR.